

PROF. DR. VİTALİY İVANOVIÇ SERGEYEV’İ KAYBETTİK

Sinan GÜZEL*

Dil Araştırmaları, Güz 2018/23: 351-352

Çuvaş ülkesinde yetişen en önemli dil bilimcilerden biri olarak görülen Vitaliy İvanoviç Sergeyev, uzun süredir mücadele ettiği hastalığına¹ yenik düşerek 17 Ekim 2018 tarihinde hayata gözlerini yumdu. Söz varlığı, biçim bilgisi, terminoloji, köken bilimi, kavram bilim gibi pek çok alanda çalışmaları bulunan Sergeyev, Türkoloji çevrelerince iyi tanınan ve saygı gören bir bilim insanıydı.

Vitaliy İvanoviç Sergeyev 20 Ocak 1942 yılında Çuvaşistan’ın Elik rayonundaki Martinkassi köyünde dünyaya gelmiştir. Babasını İkinci Dünya Savaşında kaybeden Sergeyev, oldukça sıkıntılı bir çocukluk yaşamış, annesi Yelena Yakovlevna Yakovleva’nın fedakârlıkları,

kendisinin de okuma hevesi sayesinde başarılı bir eğitim hayatı geçirmiştir. 1960-1965 yıllarında İ. Ya. Yakovlev Adındaki Çuvaş Devlet Pedagoji Enstitüsünde Tarih ve Filoloji Fakültesine girmeye hak kazanan Sergeyev, burada İngiliz ve Çuvaş Dili bölümünde yükseköğrenim görmüştür. Mezun olmasının ardından Mın Şetme’deki ortaokulda İngilizce ve Almanca öğretmenliği yapan Vitaliy İvanoviç, 1970 yılında Moskova’daki SSSR Bilim Akademisinin Dil Bilimi Enstitüsünde yükseköğrenim görmeye hak kazanmıştır. İlk büyük bilimsel çalışması olan *Sposobi vırajeniya mnojestvennosti v çuvaşskom yazıka* [Çuvaş Dilindeki Çokluğu Belirtme Yolları] adlı kandidatlık tezini 1974 yılında savunmuş, 1982 yılında ise İ. N. Ulyanov Çuvaş Devlet Üniversitesine çalışmaya başlamıştır. İlgili kurumda çalışmaya başladıktan on yıl sonra, 1974’te *Osnovnie tendentsii razvitiya leksiçeskoj semantiki çuvaşskogo yazıka* [Çuvaş Dilinin Kelime Semantiğinin Gelişimindeki Ana Eğilimler] başlıklı doktora tezini savunarak filoloji doktoru unvanını almıştır (ÇÇT 2006: 175).

Dil biliminin pek çok araştırma alanında eser veren Sergeyev, 140’tan fazla bilimsel yayına imza atmıştır. Yazarın *Halhi Çıvaş Çilhin Leksikologiyi* (1978); *Çıvaş çilhi: Çıvaş çilhipe kurs işişem şırnı çuh usı kurmallı metodika kitarıvısem* (1987); *Hal’hi çıvaş çilhi: Morfemika, simah pulivı, morfologi: Metodika kitarıvısem*. (1987); *Morfema tata simah pulivın tişkerıvi: Tıvan çilhepe lit. uyrımınçe kuşkıretsır vıreneken studentsem valli tırışlev işişem şırnı çuh usı kurmallı meslet kitarıvısem* (1990); *Çıvaş*

* Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü İzmir/TÜRKİYE. sinanserdarguzel@hotmail.com

1 Vitaliy İvanoviç Sergeyev, 2017 yılının Temmuz ayında geçirdiği beyin felci nedeniyle yaklaşık on altı aydır evinde tedavi görüyordu.

çilhinçi yapala yaçı: Virenü posobiyi. (1990); *Hal'hi çıvaş çilhi: Morfoloji* (1992); *Puplev payişem tata vısene aslı şkulta vırentessi: Vırentü posobiyi* (1995) [A.R. Gubanov ile birlikte]; *Çıvaş çilhinçi morfoloji kategoriyişem: Tablitsişempe meslet kıtarıvışem.* (1997); *Morfemika i morfonologii: Lektisen konspekçi* (2001); *Çıvaş çilhin kırtimı* (1978) [A. Rona-Taş ile birlikte]; *İmennie çastıreçi* (1995) gibi çalışmaları, eserleri arasında öne çıkan kitap ve ayrı basımlarıdır. Sergeyev'in yurtdışındaki bilim çevrelerince tanınmasını sağlayan çalışması ise Altayistik araştırmalarına önemli bir katkı sunan *Çuvaşsko-tunguso-man'çjurskie leksiko-semantiçeskie paralleli* (2001) [Çuvaşça-Tunguzca-Mançuca Leksik-Semantik Paralellikler] adlı eseridir. Ömrünü Çuvaşçaya adayan Sergeyev son olarak 2017 yılında *Morfologiya Çuvaşskogo yazıka* [Çuvaşçanın Şekil Bilgisi] isimli kitabını yayımlamıştı.

Vitaliy İvanoviç Sergeyev, yaşamı boyunca pek çok ödüle lâyık görülmüştür. Bunlardan ilki 1956 yılında, henüz yedinci sınıfta öğrenci iken kolhozdaki gayret ve çalışmaları nedeniyle aldığı VDNH madalyasıdır. Bunun dışında 1970, 1980, 2001 yıllarında çeşitli kurumlarca nişan ve madalyalarla taltif edilmiştir.

İ. N. Ulyanov Adındaki Çuvaş Devlet Üniversitesi bünyesinde hazırlanan filoloji ve tarih alanlarındaki kandidatlık ve doktora tezlerinin jürilerinde sürekli yer almış olan Sergeyev, aralarında Yuriy İsayev'in de bulunduğu, şu an faal olarak çalışan pek çok akademisyenin hocasıydı.

Vitaliy İvanoviç Sergeyev öğrencileri ve meslektaşları arasında çok sevilen biriydi. Öyle ki dostları ve öğrencileri ölümünün ardından kaleme aldıkları vefat yazısını “Şutı sınarı asımirtah” [Aydınlık yüzü hafızamızda] şeklinde başlıklandırarak kendisinin insanî yönünü vurgulamışlardır.

Biz de büyük Çuvaş'ın hatırası önünde saygıyla eğiliyor, yakınlarına ve sevenlerine baş sağlığı diliyoruz. Toprağı bol olsun!

Yıvır tıpri şımıl pultır! [HH. Ağır toprağı hafif olsun!]

Kaynakça

- DEMENTSOVA G. A., MATROSOVA A. V., SOLOV'YEVA G. P., FOMİN E. V. (2006) *Çıvaş Çilhi Tıpçevşişem –Bıobibliografi ukazeteli*, Şupaşkar: Çıvaş Kineke izdatel'stvi. (ÇÇT)
- SERGEYEV L. P. (2004) *Çıvaş Entsiklopedi slovarı*, Şupaşkar: Çıvaş Kineke izdatel'stvi. (ÇÇES)

İnternet Kaynakları

- “Şutá sınarı asımirtah” [Vitaliy İvanoviç Sergeyev professor şinçen] // *Hıpar*. 2018. Yupa, 19. s. 15.